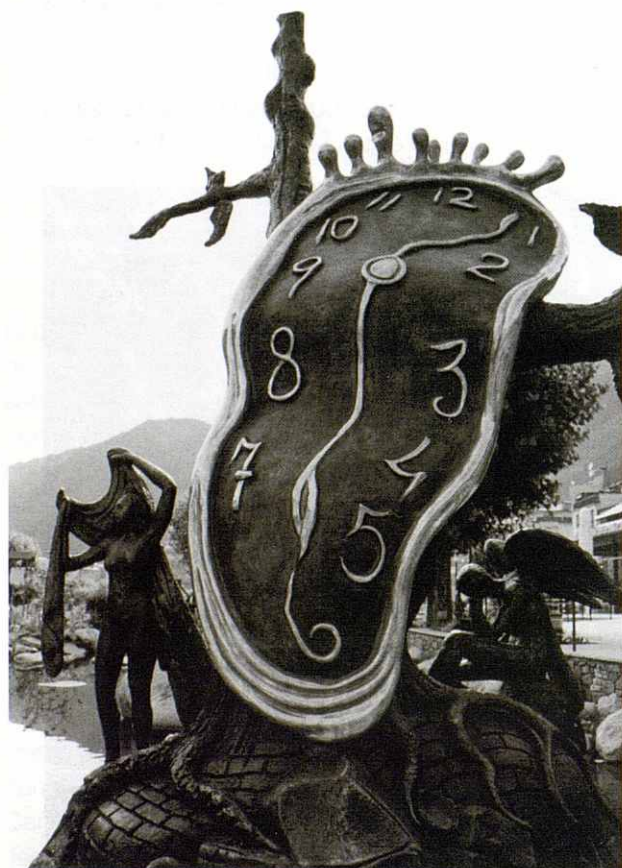

en entrar en el paisatge que va ser el teló de fons i motiu inspirador per al gran artista, la figura del qual ha transcendit en el món de l'art i ha creat un món particular, arrelat a Cadaqués, primer a la casa familiar des Llané i després a Portlligat; paratges de Cala Bona, Illa Massina, Cap de Creus: Salvador Dalí i Domènech. El mes d'abril conté una llum especial que va il·luminar terra i aigua d'un fragment de terra acolorit i perfumat per les herbes boscanes. Un mar blau i verdós, una brisa lleugera i un encís de turons grocs, de flor tendra. En aquest esclat de primavera vàrem anar precisant el terra que trepitjàvem i la llum del mar i la flor que componen la bellesa de paisatge.

El paisatge natural d'unes terres inhòspites, cada vegada més urbanitzades, i fins més a prop i arran d'aigua: cases baixes, però signes de l'empenta que viu la construcció en el nostre temps, omplen aquest redós de petita terra.

Vàrem començar la sortida a la Platja Gran de s'Alqueria. Caminem en un entorn viu, ple de racons, que identifiquem i, cercant en la nostra memòria, trobem en pintures de Dalí: la simplicitat i blancor i un mar d'onada fina en el quadre de: "Noia a la finestra" (1925).

La costa retallada i suggerent del Cap de Creus a "L'espectre del sex-appeal" (1932). L'horitzó retallat i sinuós de la costa i els pescadors la barca, la xarxa, escenes de la vida quotidiana de l'Empordà que formen la base del "Crist de Sant Joan de la Creu" (1951).

Monument al Relloge Doblejat de Dalí al Parc d' Encamp (Andorra)
Fotografia: Alfons Garcia

Dalí va crear un nou imaginari dintre del surrealisme; destaquen els rellotges tous i deformats, instal·lats en una platja: al fons, la costa rocallosa i tallada de Cadaqués i el mar blau, quiet, un paisatge sense vent, sense temps a "La persistència de la memòria" (1931) on es troben cultura i natura, sostinguda una per l'altra, evocuen el pas del temps sense sentit, aturat, sobre el paisatge. Cadaqués, pintat tan clar, tan tranquil a "Port Alguer" (1924). En l'obra de Dalí sovint s'hi troba la realitat, el somni i la lliure expressió del pensament, molt sovint emmarcada pel paisatge. El paisatge com una pell suggerent, fràgil i única defineix el relleu, i el perímetre d'aquest petit món de Dalí que li ha donat ressò mundial, el massís rocallós i auster de la Serra de Roses amb el Puig dels Bufadors, el Pení, Puig Rom i Verdura. Identifiquem la sobrietat del paisatge, la transparència a través de les formes universals, ingràvides, sostingudes per la llum en el quadre del " Sant Sopar" (1955), la llum és sens dubte empordanesa, concreta, coneguda per la mirada excepcional del pintor.

Dalí va escriure en el seu diari, el 1920: "El poble de Cadaqués és un poble de cases blanques, vora del mar, tocant a l'aigua. Els carrers són estrets, quasi tots empedrats..."

La seva casa de Cadaqués des Llané: " en una platja lluny del poble, ben a la vora del mar, hi ha una casa blanca. Les finestres i el balcó són pintats de verd i a dintre, al menjador, les bigues són blaves com el mar. En aquell lloc hi ha una gran quietud. Cap al tard, quan el cel empal·lideix i esdevé nacràt, quan l'aigua és quieta i a punta dels primers estels, reina una gran quietud. Sols el cant d'un grill..."¹

Aquesta quietud, silenci i proximitat amb la natura; la gràcia en l'observació i el detall sembla que pinti un quadre; és el relat inspirador d'un paisatge, bressol d'una obra que, de fet, era ben bé ell mateix; aquest relat apunta també una finíssima curiositat per matisar el seu punt de vista davant el que veu, i vol trobar la paraula justa, descriu el que sent i veu, més endavant dibuixarà i pintarà aquest univers que, de tan personal i íntim, no ho sembla perquè es presenta com a recreació en l'obra d'art. Per adonar-te'n has de sentir aquestes paraules tènues, a cau d'orella; i es pot percebre que el paisatge cobra vida, la quietud xiula en l'oïda i la llum aclareix el pensament. D'aquesta bellesa tan neta destaca la ingenuïtat d'aquell infant vestit de mariner que aixeca el vel del mar per veure-hi a dins en una de les seves obres.

A mig matí vàrem visitar la casa de Dalí i Gala a Portlligat. Es troba al capdavant d'un espigó rocallós i punxegut, ran de mar i davant l'illa de Portlligat la casa és com un petit laberint d'habitacions i passadissos en diferents nivells, conduïts per escales de trams desiguals que connecten aquests petits nuclis d'habitable allunyats. És una construcció peculiar, no està planificada des de l'inici sinó que sembla més aviat un cos arrapat a la muntanya.

¹ Aquest text es va publicar al diari AVUI, 29 de juliol de 2003 a l'article "Tramuntanades" de Xavier Barral i Altet (pàg. 38).